

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی
وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته علوم سیاسی (گرایش اندیشه سیاسی

در اسلام)

عنوان:

**شباهت و تفاوت های گفتمان سیاسی شیعی (رویکرد امام خمینی (ره)) و گفتمان
سیاسی وهابی در کسب و حفظ قدرت (مطالعه موردی استفاده از تروریسم)**

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر سید صدرالدین موسوی جشنی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر منصور انصاری

پژوهشگر:

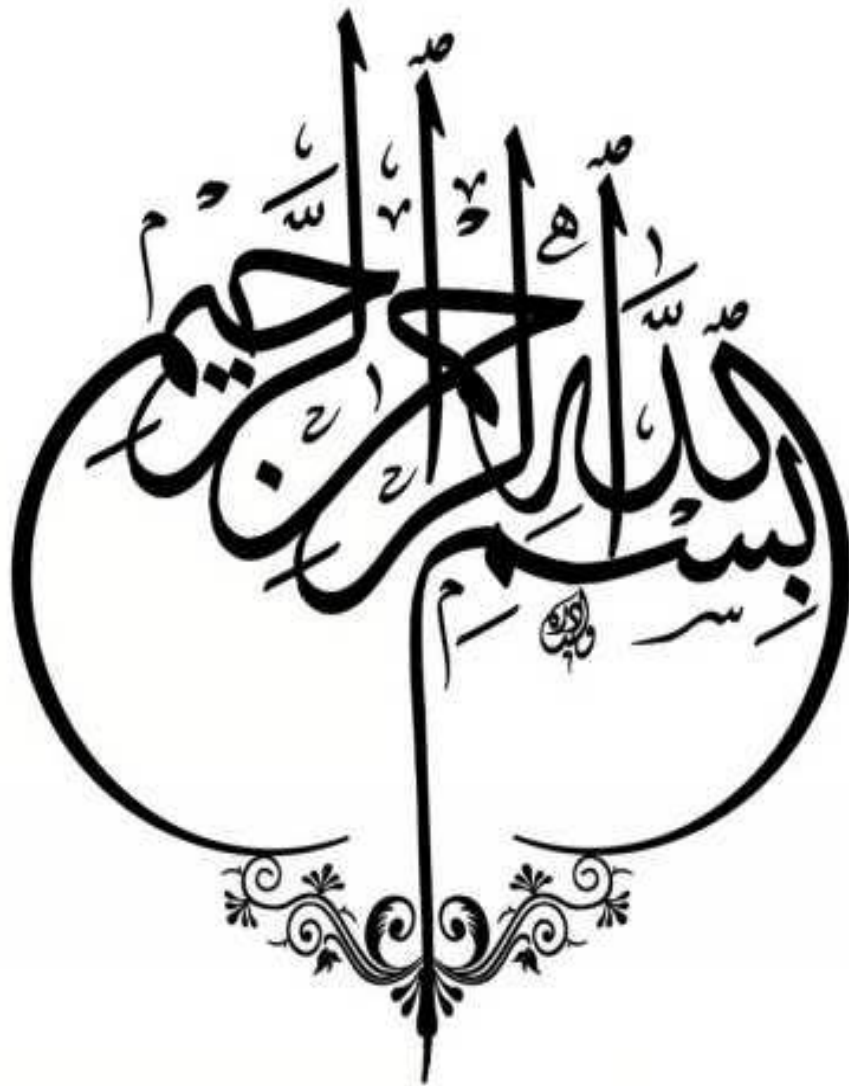
محمد افشاری

ماه / سال تحصیلی:

دی ماه ۱۳۹۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این پایان نامه متعلق به پژوهشکده می باشد.

چاپ پایان نامه و استخراج مقاله از پایان نامه باید به نام پژوهشکده ، با تأیید
استاد راهنما و با مجوز معاونت پژوهشی باشد.

تقدیم به :

شهادی هشت سال دفاع مقدس

و

شهادی مدافع حرم

چکیده

پژوهشکده امام خمینی(ره) و انقلاب اسلامی

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد
رشته تحصیلی: علوم سیاسی (گرایش اندیشه سیاسی در اسلام)
عنوان پایان نامه: شباهت و تفاوت های گفتمان سیاسی شیعی(رویکرد امام خمینی(ره)) و گفتمان سیاسی وهابی در کسب و حفظ قدرت(مطالعه موردی استفاده از تروریسم)
نام و نام خانوادگی دانشجو: محمد افشاری
استاد راهنما: دکتر سیدصدرالدین موسوی جشنی
استاد مشاور: دکتر منصور انصاری
تاریخ شروع پایان نامه: فروردین ۱۳۹۸
تاریخ اتمام پایان نامه: آذر ۱۳۹۸
چکیده:
در این پژوهش سعی شده است ارتباط کسب و حفظ قدرت سیاسی با مفهوم تروریسم در گفتمان سیاسی شیعه(رویکرد امام خمینی(ره)) و گفتمان سیاسی وهابیت با مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد. با بررسی مفهوم قدرت سیاسی در اندیشه سیاسی امام خمینی(ره) و نیز اهداف و ابزارهای کسب و حفظ قدرت سیاسی از منظر ایشان، مشخص می شود که خشونت و تروریسم از ابزار قابل استفاده و استناد نیست. اهدافی که در کسب قدرت سیاسی از منظر امام خمینی(ره) مورد توجه است، عبارتند از: برقراری نظم و امنیت، برقراری و تامین قسط و عدالت، تهذیب نفس و تامین سعادت انسان ها و نیز حفظ و بقای دین. در زمینه ابزار کسب قدرت سیاسی مواردی که از منظر ایشان دارای اهمیت هستند عبارتند از: امت اسلامی، نهاد روحانیت و افتاء، فرهنگ عاشورایی و انتظار. ایشان در هیچ کجا از سخنان و دست نوشته های خود افراد را تشویق به استفاده از خشونت و ابزار ترور در کسب و حفظ قدرت سیاسی و به دنبال آن پی ریزی حکومت نکرده اند و از نظر ایشان قدرت یک

ابزار برای رسیدن به سعادت است و به عنوان یک هدف مطرح نیست. در اندیشه سیاسی وهابیت با بیان مفهوم قدرت سیاسی و نیز بیان بسترهای شکل‌گیری کسب و حفظ قدرت سیاسی از جمله تاریخی‌گری، نقل‌گرایی و عقل‌ستیزی زمینه‌های فکری برای کسب قدرت و استفاده از ابزارهای کارآمد از دیدگاه وهابیت شکل می‌گیرد و مشخص می‌شود که کسب قدرت یک هدف است تا ابزار و در صورت لزوم باید به هر طریقی حتی غیرانسانی حاصل شود. در اندیشه سیاسی وهابیت اهدافی که در کسب قدرت سیاسی دارای اهمیت است عبارتند از: احیای هویت، بازگشت به اندیشه‌های سلف صالح، تشکیل حکومت و اجرای قانون. در زمینه ابزار کسب و حفظ قدرت سیاسی در اندیشه سیاسی وهابیت، عوامل مهم عبارتند از: تکفیر، بدعت، ایمان و کفر، توحید و جهاد. با بررسی جریان فکری وهابیت مشخص می‌شود که ابزار خشونت و ترور یک عنصر کلیدی و مهم در کسب قدرت سیاسی است. عملیات استشهادی و انتحاری دو مفهوم کلیدی در تمایز اندیشه سیاسی تشیع و وهابیت به عنوان ابزاری در کسب قدرت سیاسی است و با توجه به بررسی‌های صورت‌گرفته مشخص می‌شود که عملیات انتحاری ابزاری خشونت‌آمیز در جهت کسب و حفظ قدرت سیاسی است اما عملیات استشهادی اینگونه نیست.

Abstract

Research Institute of Imam Khomeini and Islamic Revolution

Degree: master of science
Course of study: political science(political thought of islam)
Title: Similarities and Differences in Shiite Political Discourse (Imam Khomeini's Approach) and Wahhabi Political Discourse in Gaining and (Retaining Power (Case Study of Terrorism)
Researcher: mohammad afshari
Supervisor: Dr. sadredin moosavi jashni
Co-supervisor: Dr.mansour ansari
Starting Date: 21 March 2019
Completing Date:
Abstract <p>This study attempts to analyze the relationship between the acquisition and maintenance of political power with the concept of terrorism in Shiite political discourse (Imam Khomeini's approach) and Wahhabi political discourse .By examining the concept of political power in Imam Khomeini's political thought as well as the goals and means of gaining and maintaining political power from their point of view, it is clear that violence and terrorism are not usable and invoked tools .The goals of Imam Khomeini's aim of gaining political power are to restore order and security, to establish and maintain equity and justice, to nourish the self and to ensure the well-being of human beings, and to preserve and preserve religion.</p> <p>As far as the tools of political power are concerned, the things that are important to him are: the Islamic Ummah, the clergy, the Ashura culture, and the expectation. Nowhere in their speeches and writings have they encouraged individuals to use violence and the means of assassination to gain and maintain political power and seek to establish a state, and in their view, power is a means to prosperity and to The title is not a goal. In Wahhabi political thought, it expresses the concept of political power as well as the contexts for the formation and acquisition of political power, including historicalism, relativism, and rationalization of intellectual contexts for the acquisition of power and the use of efficient tools from the Wahhabi perspective And it turns out that gaining power is a goal so that tools and, if necessary, can be achieved in any way even inhuman. In Wahhabi political thought, the goals that are important in gaining political power include: revitalizing identity, returning to righteous predecessors, forming a government and enforcing law. In the field of the acquisition and maintenance of political power in Wahhabi political thought, the important factors are: Takfir, heresy, faith and infidelity, monotheism and jihad. A study of the Wahhabi thought process reveals that the tool of violence and assassination is a key element in gaining political power. Suicide bombers are two key concepts in the distinction between Shiite and Wahhabi political thought as tools for gaining political power. That's not the case.</p>

الخلاصه

معهد الامام الخميني و الثورة الاسلاميه للدراسات

المرحلة الدراسية: ماجستير في العلوم
الفرع الدراسي: الفكر السياسي في الاسلام
عنوان الرسالة: أوجه التشابه والاختلاف في الخطاب السياسي الشيعي (نهج الإمام الخميني) والخطاب السياسي الوهابي في اكتساب القوة والاحتفاظ بها (دراسة حالة للإرهاب)
اسم و شهره الطالبه: محمد افشاري
الاستاذ المرشد: الدكتور سيدصدرالدين الموسوي
الاستاذ المستشار: الدكتور منصور انصاري
تاريخ بدء الكتابه: ١٤ رجب ١٤٤٠
تاريخ ختمها:
الخلاصه تحاول هذه الدراسة تحليل العلاقة بين اكتساب وصيانة السلطة السياسية مع مفهوم الإرهاب في الخطاب السياسي الشيعي (نهج الإمام الخميني) والخطاب السياسي الوهابي. من خلال دراسة مفهوم القوة السياسية في الفكر السياسي للإمام الخميني بالإضافة إلى أهداف ووسائل كسب السلطة السياسية والحفاظ عليها من وجهة نظرهم ، من الواضح أن العنف والإرهاب ليسا أدوات قابلة للاستعمال والاستناد إليها. تتمثل أهداف الإمام الخميني في اكتساب القوة السياسية في استعادة النظام والأمن ، وإقامة العدل والإنصاف والحفاظ عليهما ، وتغذية الذات وضمان رفاه البشر ، والحفاظ على الدين والحفاظ عليه. فيما يتعلق بأدوات السلطة السياسية ، فإن الأشياء المهمة بالنسبة له هي: الأمة الإسلامية ، ورجال الدين ، وثقافة عاشوراء ، والتوقع. في أي مكان في خطاباتهم وكتاباتهم ، شجعوا الأفراد على استخدام العنف ووسائل الاغتيال لاكتساب السلطة السياسية والحفاظ عليها ومتابعة الحكومة ، وفي نظرهم ، القوة هي وسيلة للازدهار ولعنوان ليس هدفاً. في الفكر السياسي الوهابي ، يتم صياغة مفهوم السلطة السياسية ، بالإضافة إلى سياقات لتشكيل القوة السياسية واكتسابها ، بما في ذلك التاريخية والنسبية وترشيد السياقات الفكرية لاكتساب السلطة واستخدام الأدوات الفعالة من منظور الوهابية. هذه القوة هي هدف ، تلك الأداة ، وإذا لزم الأمر ، حتى غير إنسانية. في الفكر السياسي الوهابي ، تشمل الأهداف المهمة في اكتساب السلطة السياسية: تنشيط الهوية ، والعودة إلى أسلاف الصالحين ، وتشكيل الحكومة وتطبيق القانون. في مجال الحصول على السلطة السياسية والحفاظ عليها في الفكر السياسي الوهابي ، فإن العوامل المهمة هي: التكفير ، البدعة ، الإيمان والخيانة ، التوحيد والجهاد. كشفت دراسة لعملية التفكير الوهابي أن أداة العنف والاعتقال عنصر أساسي في اكتساب السلطة السياسية. المفجرون الانتحاريون مفهومان رئيسيان في التمييز بين الفكر السياسي الشيعي والوهابي كأدوات لاكتساب القوة السياسية. هذا ليس هو الحال.

فهرست

۱- فصل اول) کلیات، مبانی نظری و تعریف مفاهیم	۱
۱- بیان مساله	۲
۲- اهمیت و ضرورت پژوهش	۴
۳- سوال اصلی	۴
۴- سوال فرعی	۴
۵- فرضیه اصلی	۵
۶- پیشینه پژوهش	۵
۷- روش تحقیق و گردآوری داده ها	۱۲
۸- قلمرو پژوهش	۱۳
۹- سازماندهی اولیه پژوهش	۱۴
۱۰- مبانی نظری	۱۴
۱۱- تعریف مفاهیم	۱۶
۱۱-۱- اسلام شیعی	۱۶
۱۱-۲- اسلام وهابی	۱۸
۱۱-۳- مفهوم قدرت	۲۲
۱۱-۴- سیاست	۲۳
۱۱-۵- قدرت سیاسی	۲۵
۱۱-۶- ترور	۲۶
۱۱-۷- تروریسم	۲۷
۱۱-۷-۱- تروریسم در معنای لغوی	۲۷
۱۱-۷-۲- مفهوم تروریسم	۲۸
۱۱-۷-۳- مولفه های تروریسم	۳۱
۱۱-۷-۴- تقسیم بندی تروریسم از منظر تاریخی	۳۲

۳۳	۱۱-۷-۵- تقسیم بندی تروریسم از منظر اهداف، انگیزه و ابزارها
۳۳	۱۱-۷-۵-۱- تروریسم سیاسی
۳۴	۱۱-۷-۵-۲- تروریسم هسته ای
۳۴	۱۱-۷-۵-۳- سایر تروریسم
۳۵	۱۱-۷-۵-۴- بیوتروریسم
۳۶	۱۱-۷-۵-۵- تروریسم دولتی
۳۸	۱۱-۷-۵-۶- تروریسم ملی گرایانه
۳۹	۱۱-۷-۵-۷- تروریسم بین المللی
۳۹	۱۱-۷-۵-۸- ترور شخصیت
۳۹	۱۱-۷-۵-۹- نارکو تروریسم
۴۰	۱۱-۷-۵-۱۰- تروریسم مذهبی
۴۱	۱۱-۷-۶- انگیزه های تروریسم
۴۱	۱۱-۷-۶-۱- انگیزه سیاسی
۴۲	۱۱-۷-۶-۲- انگیزه فرهنگی
۴۲	۱۱-۷-۶-۳- انگیزه اقتصادی

فصل دوم) جایگاه تروریسم در رویکرد اسلام شیعی (تاکید بر اندیشه امام خمینی(ره)) به کسب و

۴۴	حفظ قدرت سیاسی
۴۵	مقدمه
۴۸	قدرت سیاسی از منظر امام خمینی(ره)
۴۹	اهداف قدرت سیاسی از منظر امام خمینی(ره)
۵۰	۱- برقراری نظم و امنیت
۵۳	۲- برقراری و تامین قسط و عدالت
۵۴	۳- تهذیب نفس و تامین سعادت انسان ها
۵۶	۴- حفظ و بقای دین
۵۹	ابزار کسب و حفظ قدرت سیاسی از منظر امام خمینی(ره)

۱- امت اسلامی	۵۹
۲- افتاء و نهاد روحانیت	۶۰
۱-۲- افتاء	۶۰
۲-۲- نهاد روحانیت	۶۲
۳- فرهنگ عاشورایی و فرهنگ انتظار	۶۳
۱-۳- فرهنگ عاشورایی	۶۳
۲-۳- فرهنگ انتظار	۶۴
بررسی ترور و تروریسم به عنوان ابزاری در کسب و حفظ قدرت سیاسی در اندیشه امام خمینی(ره)	۶۶
اسلام و خشونت	۶۶
خشونت در معنای لغوی	۶۶
خشونت در معنای اصطلاحی	۶۷
رویکرد اسلام به خشونت	۶۸
خشونت مجاز در اسلام	۶۹
ترور و تروریسم در اسلام	۷۰
بررسی مفاهیم ارهاب، محاربه، فتک، اغتیال و بغی	۷۲
۱- ارهاب	۷۲
۲- محاربه	۷۳
۳- فتک	۷۶
۴- اغتیال	۷۷
۵- بغی	۷۹
ترور در اندیشه امام خمینی(ره)	۸۰
مواضع عملی امام خمینی(ره) در تقابل با ترور	۸۷
۱- شهید خطاب کردن قربانیان ترور	۸۷
۲- تاکید بر ادامه مبارزه و عدم ترس از ترور	۸۸
۳- دستور به مقابله عملی با ترور	۸۹
۴- محکوم کردن اعمال تروریستی و ادعاهای دروغین قدرت های بزرگ	۹۰

۹۲ بررسی مفهوم بیوتروریسم در اسلام و اندیشه امام خمینی(ره)
۹۴ ۱- عدم تعدی و تجاوز و رعایت اصل تناسب
۹۶ ۲- رعایت اصول جوانمردانه
۹۷ ۳- تفکیک بین نظامیان و غیرنظامیان
۱۰۰ ۴- حفاظت از منابع طبیعی و محیط زیست
۱۰۲ ۵- منع استفاده از سم به عنوان مصداقی از بیوتروریسم
۱۰۳ تسلیحات کشتار جمعی در نگاه امام خمینی(ره)
۱۰۴ جمع بندی
۱۰۵ فصل سوم) جایگاه تروریسم در رویکرد اسلام سلفی- وهابی در کسب و حفظ قدرت سیاسی
۱۰۶ مقدمه
۱۰۸ بررسی مفهوم کسب و حفظ قدرت سیاسی در جریان های سلفی- وهابی
۱۱۰ بستر و پایه های بنیادی در شکل گیری تفکر سلفی- وهابی در کسب و حفظ قدرت سیاسی
۱۱۲ ۱- تاریخی گری
۱۱۳ ۲- نقل گرایی
۱۱۴ ۳- عقل ستیزی
۱۱۶ اهداف کسب و حفظ قدرت سیاسی در اندیشه سلفی- وهابی
۱۱۶ ۱- احیای هویت
۱۱۷ ۲- بازگشت به اندیشه های سلف صالح
۱۱۸ ۳- تشکیل حکومت اسلامی و اجرای قانون
۱۱۹ ابزار کسب و حفظ قدرت سیاسی در اندیشه جریان های سلفی- وهابی
۱۲۱ ۱- تکفیر
۱۲۲ ۱-۱- انواع تکفیر
۱۲۲ ۱-۱-۱- تکفیر دینی
۱۲۲ ۱-۱-۲- تکفیر سیاسی
۱۲۳ ۱-۱-۳- تکفیر فکری

- ۲- ملاک ایمان و کفر ۱۲۴
- ۳- بدعت ۱۲۶
- ۴- توحید و نوع تفسیر از آن ۱۲۷
- ۵- جهاد ۱۲۹
- جریان شناسی اندیشه سلفی - وهابی ۱۳۱
- ۱- غیر تکفیری ۱۳۲
- ۲- تکفیری ۱۳۲
- ۱-۲- سلفی گری جهادی ۱۳۳
- ۲-۲- سلفی گری تبلیغی ۱۳۴
- ۳-۲- سلفی گری سیاسی (بنیادگرایی) ۱۳۵
- ۴-۲- سلفی گری اصلاحی (تنویری) ۱۳۶
- اصول فکری جریان های سلفی (تکفیری - جهادی) و نمایندگان فعال آنها (القاعده و داعش) ۱۳۷
- ۱- اصول تفکر سلفی (تکفیری - جهادی) ۱۳۷
- ۱-۱- حکومت اسلامی ۱۳۷
- ۲-۱- تکفیر ۱۳۷
- ۳-۱- جهاد ۱۳۸
- جریان های سلفی (تکفیری - جهادی) فعال در منطقه ۱۳۹
- ۱- سازمان القاعده ۱۳۹
- ۲- داعش (دولت اسلامی عراق و شام) ۱۴۳
- تروریسم در بنیان فکری جریان های سلفی - تکفیری ۱۴۹
- جمع بندی ۱۵۱

فصل چهارم) شباهت ها و تفاوت های اسلام شیعی و اسلام وهابی در کسب و حفظ قدرت (مطالعه

- موردی تروریسم) ۱۵۳
- مقدمه ۱۵۴
- شباهت های موجود در اهداف کسب و حفظ قدرت سیاسی ۱۵۵

- ۱- هدف از تشکیل حکومت اسلامی ۱۵۵
- ۲- حفظ و بقای دین و احیای هویت ۱۵۵
- ۳- نهاد روحانیت و افتاء ۱۵۶
- تفاوت های موجود در ابزارهای کسب و حفظ قدرت سیاسی ۱۵۶
- ۲- نحوه تشکیل حکومت و احیای دین و سنت ۱۵۶
- ۳- فرهنگ عاشورایی و انتظار ۱۵۸
- ۴- اقدامات خشونت آمیز ۱۵۸
- عملیات استشهادی ۱۵۹
- عملیات استشهادی در معنای لغوی و اصطلاحی ۱۵۹
- شاخص های عملیات استشهادی ۱۵۹
- ۱- فی سبیل الله ۱۵۹
- ۲- ارزش و عظمت شهادت ۱۶۰
- ۳- انسانی بودن ۱۶۱
- ۴- آگاهی از عمل ۱۶۲
- شرایط وجود عملیات استشهادی ۱۶۲
- زمینه های عملیات استشهادی ۱۶۳
- ۱- حفظ اسلام و مسلمین با نیت الهی ۱۶۳
- ۲- مبارزه با سلطه بیگانگان و دفاع از مسلمین ۱۶۶
- مصادیق ۱۶۷
- ۱- لبنان ۱۶۷
- ۲- فلسطین ۱۶۸
- عملیات انتحاری ۱۶۹
- تفاوت عملیات استشهادی با عملیات انتحاری ۱۷۱
- ۱- انگیزه رزم و جهاد ۱۷۵
- ۲- هدف از رزم و جهاد ۱۷۶
- ۳- طرف درگیری ۱۷۸

۱۷۹	۴- اخلاق و معنویت
۱۷۹	۵- برداشت از دین و اعتقادات
۱۸۰	جمع بندی
۱۸۲	نتیجه گیری
۱۹۲	منابع

فصل اول) کلیات، مبانی نظری و تعریف مفاهیم

۱- بیان مساله

طرز تلقی از مفهوم قدرت، ویژگی و مختصات آن از اهمیت ویژه ای در ساحت نظر و عمل برخوردار است و نیز از طرفی با فهم عمیق تر این مفهوم است که در جای خود می توان پرتویی بر ماهیت نظام اندیشه ای و همچنین رژیم های سیاسی نشات گرفته از آن انداخت.

قدرت پدیده ای است که از زمان شکل گیری تاریخ زندگی اجتماعی بشر، مورد توجه و کانون بررسی صاحب نظران در حکومت ها بوده است و یکی از محوری ترین مباحث در حوزه علوم سیاسی است. تا جایی که عده ای موضوع علم سیاست را قدرت دانسته و آن را در تعریف علم سیاست وارد کرده اند. یکی از دلایل پرداختن به موضوع کسب و حفظ قدرت سیاسی، وجود سلطه و استبداد حاکمان، در پی عدم توجه به ابزارهای درست کسب قدرت در جوامع بوده است.

در اسلام تفسیرهای متفاوتی از گزاره های دینی صورت گرفته که منجر به پدید آمدن قدرت سیاسی شده است. شناخت این گزاره ها و نحوه فهم و تحلیل امر قدسی که هیبت خود را بر پیکره سیاست انداخته است، موضوع پرچالشی است. در زمانه ای که قرائت و تفاسیر متعددی از دین و عمل سیاسی رخ می دهد، نتایج بسیار مختلفی از قدرت سیاسی ایجاد می گردد. در جهان اسلام در ارتباط با کسب و حفظ قدرت سیاسی مباحث عمیقی توسط اندیشمندان مطرح شد و به تبع آن پیشوایان دینی برای اینکه جامعه را به سمت خیر و سعادت دنیا و آخرت هدایت نمایند، به طرح جنبه های خاص از کسب و حفظ قدرت پرداخته اند.

در بین شخصیت های بزرگ جهان اسلام در عصر غیبت، امام خمینی (ره) از جمله کسانی است که به بحث راجع به کسب و حفظ قدرت، انگیزه ها و اهداف آن پرداخته اند. پیوندی را که امام توانست بین حوزه نظری در کسب و حفظ قدرت و عرصه عمل آن ایجاد کند، سبب شد که اندیشه سیاسی امام خمینی (ره) در بحث کسب و حفظ قدرت سیاسی ارزش عملی خاصی پیدا کند و مورد توجه قرار گیرد. بنابراین برای فهم عمیق جایگاه محوری مفهوم قدرت در ساختار اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)، بررسی معنا و سازوکار کسب و حفظ قدرت سیاسی از منظر ایشان دارای جایگاه ویژه ای است.

کلمه قدرت بیش از ۳۹۳۰ بار در آثار و سخنان امام خمینی(ره) به چشم می خورد. فارغ از کاربرد عام این کلمه بسیاری هم به قدرت سیاسی اشاره شده است. مواردی مانند تاثیر قدرت ایمان در پیروزی انقلاب، هراس استعمار از قدرت نهاد روحانیت، حفظ قدرت دانشگاهیان و... آنچه که مسلم است ایشان قدرت سیاسی را یک پدیده ی منفی نمی داند و خود برای تولید و بقای آن علاوه بر نهادها و سازمان ها، مفاهیم و الزاماتی نیز تعبیه کرده است. منابع کسب قدرت سیاسی از منظر امام خمینی(ره) شامل رابطه دنیا و آخرت و اندیشه قدرت، نفس انسان و ذات بشر در کسب قدرت سیاسی، رابطه ایمان و عمل با مبانی کسب قدرت و تفسیر شان پیامبر اسلام در کسب قدرت سیاسی است که لازم است تک تک بررسی شوند. در حوزه ابزار کسب و حفظ قدرت سیاسی در اندیشه امام خمینی(ره) مواردی که از اهمیت بالایی برخوردار بوده و به عنوان یک سازوکار مورد توجه است و باید بررسی شود عبارتند از: امت اسلامی، مرجعیت و نهاد روحانیت، فرهنگ عاشورا و انتظار. در زمینه اهداف کسب و حفظ قدرت سیاسی در اندیشه امام خمینی(ره) مواردی همچون: برقراری امنیت و نظم عمومی، برقراری و تامین قسط و عدالت، تهذیب نفس و تامین سعادت انسان ها و در نهایت کسب و حفظ قدرت سیاسی در جهت حفظ و بقای دین اسلام، لازم است که بررسی شوند.

در عصر حاضر باتوجه به رخدادهای پیش آمده که غالباً از طرف جریان های اسلام گرای تندرو صورت گرفته، بررسی ارتباط این حوادث با بنیان های اندیشه ای جریان های بنیادگرای اسلامی و تشیع مهم و حیاتی است. گروه های بنیادگرای اسلامی از یک سو با استناد به آیات، سیره پیامبر(ص) و صحابه به دنبال توجیه اقدامات خود در جهت کسب و حفظ قدرت سیاسی در منطقه هستند و قدرت و حکومت را همچون حقی غصب شده از خود دانسته و از هر ظرفیتی برای بازپس گیری آن استفاده می کنند. جریان سلفی - وهابی به عنوان نماینده جریان های تندروی اسلام گرا، از ابزار خشونت به عنوان وسیله ای برای کسب و حفظ قدرت استفاده کرده اند. در بیشتر عملیات های تروریستی، صراحتاً خود را بانی اصلی معرفی کرده و این کار را راهی برای بازگشت به اسلام حقیقی می دانند. در بنیان فکری این جریان ها عوامل کسب و حفظ قدرت سیاسی را در قالب مفاهیمی همچون کفر، شرک، بدعت و جهاد تجلی می یابد. لازم است بررسی شود القاعده و داعش که به عنوان نماینده جریان سلفی - وهابی مطرح بوده و در کارنامه خود سابقه خشونت و اقدامات تروریستی را دارند آیا خشونت و ترور را به عنوان روشی کارآمد برای کسب و حفظ قدرت سیاسی می دانند یا خیر.

پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سوال است که با واکاوی مبانی فکری و کلامی امام خمینی(ره) و بنیان فکری جریان های سلفی- وهابی و نیز شناخت شباهت ها و تفاوت ها، اتهامات وارد شده مبنی بر استفاده از ابزار خشونت و تروریسم در کسب و حفظ قدرت سیاسی، بیشتر متوجه بنیان فکری تشیع است یا جریان های سلفی- وهابی. به منظور تعیین شباهت ها و تفاوت ها با استفاده از روش تحلیل گفتمان، چگونگی غیریت سازی در اندیشه وهابی و تاثیر آن بر استفاده از ترور و خشونت مورد بررسی قرار خواهد گرفت. همچنین با استفاده از همین روش جایگاه تروریسم در کسب قدرت در اندیشه امام خمینی(ره) مورد واکاوی قرار خواهد گرفت.

۲- اهمیت و ضرورت پژوهش

کسب و حفظ قدرت سیاسی از طریق ابزارهایی متنوع و گوناگون و تبعات حاصل از آن امروزه گریبان گیر کشورهای مسلمان منطقه است. با توجه به اتهام رسانه های غربی و آمریکائی به جوامع شیعه مبنی بر نقش آن ها در رخداد اتفاقات تروریستی و ارتباط آن با قدرت طلبی نامشروع، پاسخگویی و بیان ادله ی لازم بر رد این اتهامات لازم است. از آنجای که انگشت اتهام در بیشتر اقدامات تروریستی به سمت جریان های سلفی- وهابی است و جریان های شیعه نیز مورد اتهام قرار گرفته اند، لازم است بررسی شود که آیا این قبیل اقدامات خشونت آمیز لازمه ی بدست آوردن ابزار کسب و حفظ قدرت سیاسی است یا خیر. تبیین جایگاه خشونت و تروریسم در این دو قرائت از اسلام در کسب و حفظ قدرت کاملاً ضروری به نظر می رسد.

۳- سوال اصلی

شباهت ها و تفاوت های رویکرد گفتمان شیعی(رویکرد امام خمینی(ره)) و گفتمان وهابی به تروریسم در کسب و حفظ قدرت سیاسی کدامند؟

۴- سوال فرعی

۱- تروریسم در رویکرد اسلام شیعی(رویکرد امام خمینی(ره)) به کسب و حفظ قدرت سیاسی چه جایگاهی دارد؟

۲- تروریسم در رویکرد اسلام وهابی به کسب و حفظ قدرت سیاسی چه جایگاهی دارد؟

۳- شباهت ها و تفاوت های اسلام شیعی (رویکرد امام خمینی(ره)) و وهابی به تروریسم در کسب و حفظ قدرت سیاسی کدامند؟

۵- فرضیه اصلی

تکفیر در گفتمان وهابی زمینه را برای غیریت سازی آنتاگونیستی فراهم می آورد و در مواجهه با دیگری هر نوع خشونت و حذف فیزیکی (تروریسم) مباح قلمداد می شود. در گفتمان امام خمینی(ره) وحدت و تقریب (با حفظ تفاوت ها) در مواجهه درون دینی و رواداری در مواجهه برون دینی زمینه را برای غیریت سازی آنتاگونیستی از بین برده و در نتیجه غیریت سازی آگونیستی زمینه را برای مرزبندی مسالمت آمیز و مواجهه خشونت پرهیز فراهم می آورد.

۶- پیشینه پژوهش

کتاب

۱- دکتر علی عبدالله خانی در کتاب " تروریسم شناسی " (۱۳۸۶):

این کتاب به تعاریف انواع تروریسم، نگاه متفاوت کشورها به آن ، واکنش سازمان های منطقه ای و بین المللی در قبال این مسئله و نگاه ادیان پرداخته است و سعی شده است به این سؤال جواب داده شود که " کدام مفهوم و چارچوب نظری از تروریسم ، اقدام تروریستی و تروریست ضمن برخورداری از اعتبار مناسب در سطح بین المللی یا منطقه ای ، بیشتر منطبق بر عقاید اساسی و منافع و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران می باشد؟" در این اثر بیشتر به نگاه کشورهای قدرتمند و جایگاه تروریسم در چارچوب منافع ملی این کشورها پرداخته شده و به لحاظ ماهیت مذهبی حکومت ایران به نگاه اسلام از دو منظر اعتقادی اهل سنت و شیعه به مسئله ترور و تروریسم پرداخته است و آراء مختلف و نگاه های گوناگون نسبت به مسئله ترور و تروریسم را تشکیل می دهند. در این کتاب تنها به بحث راجب تروریسم اشاره شده و درباره ارتباط آن با اسلام سیاسی صحبتی به میان آورده نشده که پژوهش حاضر به ارتباط تروریسم و کسب و حفظ قدرت سیاسی در گفتمان تشیع و وهابیت خواهد پرداخت.

۲- جعفر سبحانی تبریزی، کتاب "سلفی گری در آینه تاریخ" (۱۳۹۳):

در این کتاب این گونه آمده است که امروز حرکت سلفی سبب کشتارها و اعزام تروریستها به نقاط مختلف جهان است که نتیجه آن، ویرانی کشورهای اسلامی و کشتار بیگناهان از زنان و کودکان و غیر نظامیان است. این اثر تنها به بررسی نقش عقاید سلفی گری در امنیت جهان اسلام پرداخته و به این سوال که شباهت ها و تفاوت هایی که می تواند بین تفکر شیعی با وهابی در مسئله کسب و حفظ قدرت سیاسی و تروریسم داده باشد سخنی گفته نشده که پژوهش حاضر به آن خواهد پرداخت.

۳- محمد محمودیان، کتاب "بنیادهای فکری القاعده (تأثیرات اندیشه های سلفی - وهابی)" (۱۳۹۳):

در این کتاب، ضمن تأکید بر عوامل و ریشه های داخلی شکل گیری القاعده با نگاهی مقایسه ای، به زمینه های خارجی شکل گیری این پدیده می پردازد. بدین ترتیب ابتدا، زمینه های ظهور جریان های اسلامی در دهه های آخر قرن بیستم به عنوان پیش درآمد شناخت کلی جریان های اسلام گرایی منطقه بررسی می شود و سپس چگونگی شکل گیری القاعده در چهارچوب مباحثی چون ساختار القاعده؛ رهبران آن شرح داده می شود. در پایان آرا و مبانی فکری وهابیت مذهبی سیاسی بیان و نوع ارتباط فکری آن با القاعده بازگو می شود. این کتاب از القاعده به عنوان نمودی از جریان سلفی گری و بنیادهای فکری آن سخن به میان می آورد و و تنها به این سوال پاسخ می دهد که القاعده به عنوان جلوه ای از جریان سلفی چه نقشی در اسلام سیاسی دارد و تفاوت های آن با گفتمان تشیع مقایسه و بررسی نمی شود که پژوهش حاضر به آن خواهد پرداخت.

۴- سعید زاهدی، کتاب "ماضی استمراری: سلفی گری در جهان اسلام از وهابیت تا القاعده" (۱۳۹۱):

کتاب حاضر درباره ی تاریخ و عقاید سلفی ها در جهان اسلام از وهابیت تا القاعده نوشته شده است. در این راستا ابتدا نحوه شکل گیری ایده اولیه سلفی گری در میان اهل سنت توضیح داده شده و سپس از آغاز سلفی گری در عربستان و بنیان ها و بنیان گذاران وهابیت سخن به میان آمده است. آن گاه نحوه ی رشد گرایش های سلفی در شبه قاره هند پرداخته می شود. این کتاب تنها به ریشه یابی وهابیت و ساختارهای سیاسی و فکری آنها می پردازد و موضوع تروریست و ارتباطی که با اسلام سیاسی دارد را مورد بررسی قرار می دهد اما از تمایزی که این